

„HAJM O'LCHOV BIRLIKLARI

Shahnoza Islomova Rixsiboyevna

A.Ibragimov 4 - uy 261- maktab Boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi

Annatatsiya: Ushbu maqolada 4-sinf o'quvchilariga „Hajm o'lchov birliklari, Millar: Mil - masofalarni tasvirlash uchun ishlatiladigan juda katta o'lchov birligi va o'lchov birliklari to'g'risida ma'lumotlar berildi.

Kalit so'zlar: Kub, santimetr, Millilitr, Liter:, Kilometrlar.

Boshlang'ich sinflarda odatda o'quvchilar kundalik hayotida zarur bo'lgan asosiy hajm o'lchov birliklari haqida bilib oladilar. Ushbu birliklar ularga idishda qancha suyuqlik yoki gazni yoki pishirish uchun qancha narsa kerakligini tushunishga yordam beradi.

Boshlang'ich sinflarda o'qitiladigan boshlang'ich hajmli o'lchov birliklari quyidagilar:

1. Millilitr: Millilitr (ml) hajmning eng kichik birligi hisoblanadi. U choy qoshiq yoki dori tomchisi kabi kichik idishda qancha suyuqlik bo'lishi mumkinligini o'lchaydi.
2. Liter: Litr (L) - bu idishda qancha suyuqlik bo'lishi mumkinligini o'lchaydigan, shisha yoki pitcher kabi hajmning kattaroq birligi. Bir litr suv 1 litrlik idishni to'ldirar edi.
3. O unsiya: Bir misqol (oz) — AQShda suyuqliklarni o'lchashda ko'pincha ishlatiladigan hajm birligi. Bir suyuqlik misqol idishda shisha kabi qancha suyuqlik bo'lishi mumkinligini o'lchaydi.
4. Gallon: So'm (gal) AQShda ishlatiladigan hajmning ancha katta birligidir. Bir so'm sut 1 so'mlik idishni to'ldirar edi.

5. Kub santimetr: Kub santimetr (cc) - bu ilm-fan tajribalarida ko'pincha ishlatiladigan hajm birligi. Bu ob'ekt yoki moddaning qancha joy egallashini o'lchaydi.

Shuni ta'kidlash kerakki, ba'zi mamlakatlar metrik tizimdagi millilitr va litr birliklari kabi hajm uchun turli o'lchov birliklari foydalanadilar. Shuningdek, o'quvchilar bir piyolada qancha misqol yoki litrda qancha millilitr bo'lgani kabi turli birliklar o'rtasida konvertatsiya qilish haqida bilib olishlari mumkin. Ushbu hajmni o'lchash birliklari haqida bilib olish orqali yosh o'quvchilar ularni kundalik hayotida, ichimliklar quyishdan tortib, pishirish yoki pishirish paytida ingredientlarni o'lchashgacha qo'llashlari mumkin.

Kimdir uning qanchalik katta yoki kichikligi kabi ob'ekt hajmi haqida gapirganini eshitganmisiz? Olimlar va matematiklar o'lchamni tasvirlash uchun maxsus birliklardan foydalanadilar, shuning uchun ular narsalarni taqqoslashlari va hamma bir xil narsa haqida gapirayotganiga ishonch hosil qilishlari mumkin. Bu birliklar "o'lcham birliklari" yoki "o'lchov birliklari" deb ataladi. Siz eshitishingiz mumkin bo'lgan eng keng tarqalgan o'lchamdagi birliklar va ular nimani anglatishini ko'rishingiz mumkin:

Sm. Santimetr — uzunlik yoki masofalarni ifodalashda qo'llaniladigan juda kichik o'lchov birligi. Qog'ozli klipning uzunligi taxminan bir santimetr bo'lib, odatda hukmdor santimetrda belgilanadi. Oyoqlar. Oyoq uzunligi yoki masofalarni tasvirlashda qo'llaniladigan kattaroq o'lchov birligidir. Insonning oyog'ining uzunligi taxminan bir metr bo'lib, odatda oyoqlarda yardstik belgilanadi. Yards: Hovli uzunlik yoki masofalarni tasvirlash uchun ishlatiladigan yanada kattaroq o'lchov birligidir. Futbol maydonining uzunligi 100 metr bo'lib, qurilish ishlari uchun kaset o'lchovi odatda metrlarda belgilanadi.

Millar: Mil - masofalarni tasvirlash uchun ishlatiladigan juda katta o'lchov birligi. Bu taxminan 5,280 metr, ya'ni 1,6 kilometrdan kam. Marafon musobaqasi uzunligi 26,2 kilometr!

Santimetr: Santimetr yana bir kichik o'lchov birligi, lekin undan metrik tizimdan foydalanadigan odamlar foydalanadi. Taxminan yarim dyuym, Frantsiya yoki Yaponiya kabi mamlakatlarda hukmdorlarda ishlatilganini ko'rasiz.

Metr: Metr kattaroq o'lchov birligi bo'lib, metrik tizimda ham ishlatiladi. Taxminan 3,3 metrga teng, ko'cha belgilari yoki ilm-fan tajribalarida qo'llanilganini ko'rasiz.

Kilometrlar: Bir kilometr haqiqatan ham katta o'lchov birligi. 1000 metrga teng, ya'ni taxminan 0,62 kilometr. Ikki shahar yoki shahar o'rtasidagi masofani ko'rsatayotganda xaritalarda ishlatilganini ko'rasiz. Siz nima deb o'ylaysiz? Keyingi safar kimdir o'lcham haqida gapirayotganini eshitganingizda, ular qanday birliklardan foydalanayotganini aniqlashga harakat qiling! Va esingizda bo'lsin, olimlar va matematiklar o'lcham birliklaridan foydalanadilar, shunda ular har bir inson tushunishi mumkin bo'lgan tarzda qanchalik katta yoki kichik narsalar ekanligi haqida gapirishlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Jumayev M.E, Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasidan praktikum. (O'qituvchi uchun o'quv qo'llanma) Toshkent. —O'qituvchi 2004 yil.
2. Таджиева З.Г., Абдуллаева В.С., Жумаев М.Э., Сидельникова Р.И., Садыкова А. В. Методика преподавания математики. - Т.: Турон-Икбол, 2011. 336с.
3. Axmedov M., Abduraxmonova N.Jumayev M.E. Birinchi sinf matematika darsligi. Toshkent. —Turon-iqbol 2013 yil., 160 bet
4. Axmedov M., Abduraxmonova N.Jumayev M.E. Birinchi sinf matematika darsligi metodik qo'llanma. Toshkent. —Turon iqbol 2008 yil.,
5. Yuldashev, O. (2021). РАСЧЁТ СИЛОВЫХ ХАРАКТЕРИСТИК ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ПРОЦЕССА ОБРАБОТКИ ПОЧВЫ. *НАУКА И МИР*.